

THE
WILLIAM R. PERKINS
LIBRARY
OF
DUKE UNIVERSITY

Rare Books

DISPUTATIO THEOLOGICA.

De

PECCATIS ELECTORUM, IN JUDICIO EXTREMO NON PVBLICANDIS.

Quam

*DEO FAVENTE,
SUB PRÆSIDIO*

VIRI

*MAXIME REVERENDI, AMPLIS-
SIMI atq; EXCELLENTISSIMI*

DN. BALTHASARIS BEBELII,
SS. Theolog. Doct. ejusdemque Pro-
fessoris Publ.

*DN. PATRONI, FAUTORIS ET PRÆCEPTORIS SVI, SUMMA
OBSERVANTIA ÆTATEM VENERANDI.*

Publice defendet

**JOHANNES MELCHIOR Schöpperlen/
Nordlinganus.**

Addiem 11. Februarii M. DC. LXXVI. b. lq. consuet.

*ARGENTORATI,
TYPIS JOHANNIS WELPERI.*

LI BERÆ REIPUBL. NEROLINGENSIS
PATRIÆ PATRIBUS
VIRIS
MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS, AMPLIS-
SIMIS ATQUE PRUDENTISSLIMIS,
DOMINIS
CONSULIBUS ET SENATORIBUS,

Quique
VEL A CONSILIIS VEL A SECRETIS SUNT,
Nec non
ADMODUM REVERENDO, REVERENDIS, CLARISSIMIS ATQUE DOCTISSIMIS

DN. SVPERINTENDENTI,

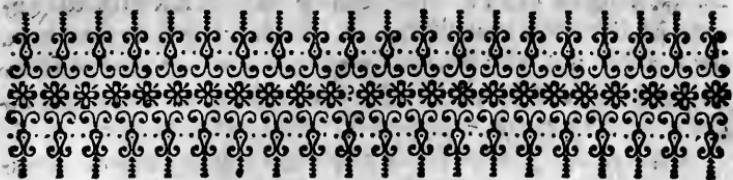
Cæterisque
Dnn. MINISTERII ECCLESIASTICI
COLLEGIS VIGILANTISSIMIS,
ut &

Dnn. PRÆCEPTORIBUS SCHOLÆ PATRIÆ
FIDELISSIMIS,

Dnn. MECOENATIBUS, PATRONIS,
PROMOTORIBUS AC FAUTORIBUS OMNI HONORIS
ET OBSERVANTIAE CVLTV PROSECVENDIS.

Hoc specimen Academicum cum voto omnigena
Prosperitatis in suis suorumq; Studiorum
commendationem demise inscribit
& offert

Joh. Melchior Schöpperlinus.

Quod DEUS bene vertat !

De

Peccatis electorum in judicio extremo non publicandis.

§. I.

Uæstio est : *Utrum peccata piorum, e-
què ac. impiorum, in judicio extremo sint publi-
canda?* vel, ut pressius eam format Hodo-
phia Dannhavveriana : *An etiam peccata Elec-
torum tunc revelanda sint?* Phænom. VIII. p.
814. Elegit hanc quæstionem eximius Dn.
Respondens noster pro materia disputationis

Theologicæ; rogavitq; nos, ut eam sibi elaboraremus, & publicè
ventilandam proponeremus; quibus honestis ipsius desideriis
eo promptius gratificari voluimus, quo præstantius est thema.
quod ille, specimen studii sui Theologici editurus, sua sponte
delegit. Novissima enim meditari unumquemque decet, qui
in novissimo judicio judicem propitium desiderat habere! Deus
instituto nostro clementer adspiret!

§. 2. Opus autem est distinctionibus, ut illis præmissis
status controversiæ eo clarius eluceat. *Distinguimus autē i. inter
fideles & infideles;* Quæstio enim nunc non est de infidelibus;
quippe quorum peccata in judicio extremo publicatum iri, u-
trinque in confessio est, saltem inter nos, & eos, cum quibus
nobis nunc res erit. Licet igitur fuisse dicantur inter veteres
quosdam, Laetantium lib. VII, instit. cap. 20. Hieronymum

comm. in Mich. cap. IV. Augustinum serm. XXXVIII. Gregorium M. lib. XXVI. moral. cap. 20. Isidor. Hispal. de sum. bon. lib. I. c. 27. qui statuerint, neque Hæreticos, neque Paganos, neque Judæos in judicium extremum adductum iri, juxta dictum Joh. III. 28. cum his tamen lis nobis nunc non erit.

§. 3. (2.) Inter fideles constantes & inconstantes, seu inter electos & προσκαρπους. De peccatis horum quæstio non est: Largimur enim, horum, utpote deficientium, peccata in iudicio divino publicatum iri; & ita quidem, ut eorum gratia sint condemnandi. Ezech. III. 20, XVIII. 26. Quo sensu accipimus verba Laetantii postrema: *Iudicabuntur, qui Deum sciverunt, & facinora eorum, i. e. mala opera cum bonis collata ponderabuntur: ut si plura & gravia fuerint bona, justaque, dentur ad vitam: si autem mala superaverint, condemnentur ad pœnam.* Superant mala, cum sub finem vitæ suæ sine vera fide hinc discedunt, atque ita fine suæ fidei, vita æterna 1. Pet. I. 9. destituuntur 1. Tim. I. 19. quales sunt προσκαρποι. Matth. XIII. 9. 21. Quæstio igitur nobis est de peccatis electorum, qui ad finem usque vitæ suæ in vera fide perseverarunt. Matth. X. 22.

§. 4. (3.) Inter opera bona, seu virtutes; & mala, seu peccata; Non quæritur de illis; sed de his; Et porro inter peccata remissa & non remissa. Non est quæstio de peccatis nondum remissis, nec unquam remittendis, ut erunt peccata reproborum in die extremo; Cum enim horum peccatorum gratia pœnas illi daturi sint æternas, opus erit, ea etiam publicari, ut & ipsi, & alii intelligant, juste eos condemnari: ut patet ex processu iudicii, descripto Math. XXV. 42. seqq: sed quæstio est de peccatis in regno gratiæ pridem remissis, & iis quidem, qui credentes usque ad mortem fuerunt, ut erat v. g. Davidis adulterium & homicidium. 2. Sam. XII. 13.

§. 5. (4.) Inter judicium intermedium & ultimum. Intermedium est, quod homo in regno gratiæ adhuc constitutus interdum subit, sive coram Ecclesiæ ministro suo confessore, & quo vita confitentis, & pœnitentis examinatur, peccata representantur, pœnæ exacuantur, quale quid factum est inter Davidem regem pridem adulterum & homicidam, & Nathanem prophetam, & Dei ministrum. 2. Sam. XII. 7, seqq: sive immediate

dianè coram DÉO, quando in seria contitione constitutus homo agnoscit peccata, & meditatur iram divinam, & penas peccatis suis debitas; quali in statu erat Augustinus, & alii, cum libros confessionum adornaret; De tali hominis statu h. l. quæstio nobis non est, adeoque nec de judicio tali; Fatemur enim in hoc reatum statu etiam fidelium peccata in judicium adduci, accusari, argui; & confundi, vel potius homines propter peccata; sed quæstio nobis est de judicio extremo, quod finito regno gratiæ habendum est.

§. 6. (5.) Inter Iudicium in genere, & distinctos ejus iudicij actus. Non est quæstio de judicio in genere, an electi in illud adducendi sint? Largimur enim & hoc, quod nempe etiam Electi judicio sistendi sint, quandoquidem omnes omnino homines coram tribunali Christi judicis comparituri sint; Eccles. III. 16. Math. XXV. 31. 32. Rom. XIV. 10. Sed quæstio est de distinctis, & nonnullis quidem, judicij istius actibus, an electi eos sint subituri?

§. 7. (6.) Inter actus judicij. Hodosophia nostra distinguit inter judicium computatorium, rationis redditorum, absolutorum, præmiatorum; & ignominiose condemnatorum. Brevius nonnulli distinguunt inter judicium discussionis & condemnationis, vide Dn. D. Gerh. Loc. de jndic. extr. §. 6. Non est quæstio de judicio qua computatorium, rationis redditorum, absolutorum, & præmiatorum est; Tales enim actus circa Electos fore & nos statuimus; sed de judicio qua ignominiose condemnatio. Et actibus condemnationi connexis. Actus condemnationi connexos eos voco, qui illam antecedunt, ut sunt peccatorum admissorum mentio, examinatio, discussio, publicatio, confusio; Non tantum est quæstio; imo non tam est quæstio (si omnino ulla est) de actu condemnationis (quam dissentientes, cum quibus nunc nobis res est, ipsi non videntur statuere,) quam mentionis, examinationis, discussionis, & publicationis, imo etiam confusionis.

§. 8. Ex dictis formandus est status controversie hic: An furorum sit, ut fidelium electorum peccata in regno gratia ipsis remissa in judicio extremo in memoriam revocentur, examinentur, publicentur, confundantur? Negant communiter Nostrates,

commentantes ad Joh. III. 18. V. 24. 29. Et in Loco de judicio extremo; vide Gerh. §. 46. D. Dannh. hodos, l. c. Et quos citat Dn. D. Dorsch. in Bibl. num. p.m. ad loc. cit. Johannis.

§. 9. *Negative* fundamentum præbeat scriptura sacra, ut pote in materia, quæ ex mera pendet revelatione. Non est autem animus omnia ea scripturæ dicta excutere, quæ huc faciunt; neque etiam opus est; sed ea modo, quæ jam citavimus, ex ore Jesu Christi, ipsius quondam judicis supremi, profecta, & à Johanne (Θαυμασθῶν χριστοῦ λόγων διδασκούσα, admirando Christi verborum doctore, elogio Eusebii lib. II. adv. Marcell. c. 24.) annotata. Prius exstat Johan. c. III. 18. & hoc est: ὅπισενών εἰς αὐτὸν (καὶ θεῖ) εἰ κένεται; ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ἥδη κέριται, ὅτι μὴ πιστεύει εἰς τὸ ὄντομα τῷ μονογενεῖ καὶ τῷ Θεῷ: i. e. Credens in ipsum (filium DEI) non judicatur; qui vero non credit, jam judicatus est, quia non credidit in nomen unigeniti filii DEI. Posteriorius occurrit Joh. V. 24. Αμήν Αμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι τὸν λόγον μῆτερεων, καὶ πισεύων τῷ στέμφαντι με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν ἐκ ἕρχεται, ὀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τῆς θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. i. e. Amen dico vobis, quod sermonem meum audiens, & credens mitenti me (ei qui misit me) habeat vitam aeternam, & in judicium non veniat, sed transierit ex morte in vitam. Versiones alias nunc omittimus, studio brevitatis, qua circumscripsi sumus.

§. 10. In allegatis dictis duo continentur I. Propositæ quæstionis negatio: II. Negationis ratio.

§. 11. I. *Propositæ quæstionis negatio*, nempe: *Qui credit in Filium DEI non judicatur.* Subjectum est credens, sic dictus à fide, quæ credentem constituit, & verâ quidem & salvifica, quæ constat notitia, assensu, atque fiducia filiali. Probatur id ex prædicatis. *Non judicatur: non venit in judicium; habet vitam aeternam, à morte transivit in vitam:* Non enim judicatur seu condemnatur ille, qui justitiam Christi apprehendit, cuius intuitu peccata condonantur, & mortem Christi, quam cum ipse exantlavit, nos liberos præsttit: In vitam aeternam transit ille, qui mortem Christi per fidem fecit suam. *Confirmatur ex principio fidei, verbo DEI, quod insinuat Joh. V. 24. collato cum Rom. X. 14. 17.* Est illud Evangelij verbum; id quod Christus innuit, quando vocat suum verbum; Nam Christi, ut mediatore-

dicatoris & salvatoris verbum, est verbum Evangelii. Esa. LXI.
 I. Luc. IV. 18. & 19. Ex illo Evangelii verbo nascitur vera & sal-
 vifica fides, eo quod revelet fidei suum objectum, principium, &
 fundamentum, nempe gratiam DEI, & meritum Christi. Et effi-
 caciissimè (sicut in prædicatione, vel lectione, ita in sacramento
 baptismi Joh. III. 5.) operetur fidem, & per fidem regenerationem.
 Confirmatur & ex objecto, quod est pater Domini nostri
 Iesu Christi: Joh. V. 24. Et ipse Jesus Christus. Joh III. 18. Ex
 singulis actibus, qui sunt: *notitia*. ex vers. 10. ibi enim habe-
 tur ejus oppositum, quod est *nescire*, primus gradus in incredu-
 litate Nicodemi; & vers. 11. vox ipsa: *scimus*, quæ quidem *eo-*
tempore est accipienda, utpote de scientia divina perfectissima;
 respectum tamen habet ad notitiam fidei: q. d. Christus: Tu,
 qui similes increduli pharisei, nescitis mysterium hoc; Nos
 vero, pater, ego, & Spiritus S. novimus illud probe. *Affensus*
 colligitur ex opposito vers. 11. dum Christus conqueritur, suum
 testimonium non recipi, scil. affensu fidei, ut quidem deberet:
 Explicat mox vers. 12. quid per *tò* non recipere intelligat, nem-
 pe non credere: Cujus oppositum est vers. 15. *Credere*, seu testi-
 monium ejus recipere. Confirmatur ex Joh. V. 24. ubi habetur
 phrasis: *πιστεύειν τούτους*: *Credere mittenti*, quod vulgo de af-
 sensu accipitur, qui præbetur dictis alicuius, vel factis. *Fiducia*
 denique colligitur ex Joh. III. 15. ubi salvandus dicitur, *πάσας οὖτε*
στένας εἰς οὐλόν. *Omnis credens in ipsum*. *Credere in aliquem or-*
dinarię denotat fiduciam, quæ in aliquo collocatur. Dico: *or-*
dinarię; Nam interdum solum assensum denotat; Quod vero
 h. i. non assensum solum, sed etiam fiduciam significet, inde pa-
 lam est, quod fides intueatur Christum sicut in cruce pendet, &
 mediū est sistendæ mortis, & damnationis, & recuperandæ salu-
 tis: præfigurata intuitu illo, quo Israelitæ ferebantur in æreum
 serpentem, medium vitæ servandæ divinitus ordinatum.

§. 12. *Objectum fidei*, est Jesus Christus, in sua persona,
 suoque officio, consideratus. I. *Iesus Christus*. Nam dicit: *εἰς οὐλόν*
In ipsum Joh. III. 18. quem vers. 17. & 18. vocaverat DEI filium.
 & vers. 14. filium hominis: solius Christi fit mentio, non tamen
 excluso patre. Nam & hujus fit mentio, Joh. V. 24. quando men-
 tio fit ejus, qui filium misit, is vero est pater. Sicut enim pater
 est

est principium originationis , ita etiam est principium missionis Alii. Utterque est objectum fidei ; & pater quidem, ut principium est nostræ salutis. Pater enim est, qui nos homines *dilexit*, & adeo quidem dilexit, jam ab æterno, ut vel filium suum destinat ab æterno , & in tempore miserit, tradideritque pro nobis crucifigendum. Joh III. 16. id quod fiduciam insignet in nobis generat, & fovet. Rom.VIII.32. Est autem & *Filius* objectum. singulari quodam modo, quatenus nimur mediator est ipse Θεός πατέρας inter Deum offensum, & homines offendentes. Hoc enim est, quod fides vel maxime apprehendit, justitiam nimur Christi , qua legem implevit, & mortem, quam subiit, pro nobis, ut & à coactione , & à maledictione legis immunes præstaremur. Quo respectu Christus formale, proptimum, & proximum fidei objectum, & fundamentum est.

§. 13. Objectum autem fidei ille est (2.) *quoad suam personam*. Persona sua est Θεός πατέρας : id quod clare ex textu deducitur. Joh. III. 13. utraque natura, divina, & humana indigitatur. Et *divina* quidem, descensu de cœlo. Descendit Christus de celo in sua incarnatione ; Descendens erat ἀπός ; Nam ἀπός τὸν πέπλον, *verbum caro factum est*. Illud ipsum verbum, quod in principio erat, & apud Deum erat, & ipse Deus erat. Vocatur alio nomine, & est. *Filius Dei unigenitus* vers. 16. si Filius est, E. ejusdem substantiæ cuius pater; si DEI filius, E. Deus est. Sicut pater DEUS est; si unigenitus filius est. E. naturalis DEI filius est : Nam secundum gratiam genitos , & adoptivos filios Deus non unum solum, sed plures habet. Pater & Filius sicut unus sunt Deus, ita ejusdem sunt operationis ad extra, potentia, gloria & majestatis. Joh. V. 17. seqq: *Humana etiam natura innuitur in Filio hominis*. Joh. III. 13. Hominis enim filius est secundum naturam, quam ex homine, Maria, assumpsit; ea vero est humana : Particeps enim ex ea factus est *carnis & sanguinis*. Ebr. II. 14. quæ natura est filiorum omnium hominis. Utramque naturam hanc amplectitur fides; Et *divinam* quidem : Filius enim honorandus est, perinde ut Pater ipse. Joh. V. 23. utpote ejusdem, cuius pater, natura, & majestatis. *Humanam* vero, utpote secundum quam peperit in cruce tanquam serpens , in quem, qui intuerentur, æternam vitam consequerentur,

§. 14. Officium Christi est objectum, quo fides praecipue fruictur: utpote ratio formalis, quæ fidem actuat, animat, fovet, & perficit. Pertinet illud ad *nomen* Christi Joh. III. 18. Quippe quo non solum naturæ intelliguntur, sed etiam *έργανα ματα* & *επιτελέσματα* naturarum: Ea quæ Christus præstat in officio suo prophetico, quando Dei voluntatem & arcana hominibus revelat. Joh. III. 2. salutatur tanquam doctor ex Deo progressus, quod quidem verum est, sed non ex alio; Nam & Prophetæ erant doctores ex DEO profecti, qui tamen non erant tales Doctores, qualis DEI Filius. Is enim in sinu Patris est, & exinde nobis enarravit, quæ nemo unquam hominū cogitaverat, vel neverat. Joh. I. 18. Unde altius ascendit Christus Joh. III. ii. dicens: *Loquimur, que scimus; & testamur, que vidimus:* nempe in ipso adyto, & secreto sanctissimæ Trinitatis, in quo trium personarum una est sapientia, & scientia, diversus licet habendi motus; Pater enim à nullo habet; Filius autem & Spiritus sanctus à Patre habent; ille quidem per æternam generationem; Hic vero per processionem ab utroque, Patre nimirum, & Filio.

§. 15. In officio suo sacerdotali constitutus erat Christus, quando pependit in cruce. Joh. III. 14. Nam in cruce sese obtulit DEO suo Patri, sicut sacerdos offert victimam. Hebr. VII. 27. i. Pet. II. 24. Obtulit autem sese pro hominibus, ab infernali serpente lethaliter vulneratis, imo interemptis; cujus figuram gesserant Israëlitæ à serpentibus in deserto læsi. Joh. III. 14. 15. Finis igitur istius est, salvare, quod perierat. Id quod Christus præstítit, dum sese ipse obtulit pro nobis, & sustinuit, quæ nos sustinere debebamus, nempe acerbissimam passionem & mortem. Hac morte placavit iram sui patris adversus nos, ut in gratiam suam nos recipere, & æterna vita dignaretur. Atque hoc est, quod maxime apprehendit fides, & in suum quasi succum & sanguinem convertit, quintam quasi essentiam omnis spei, solatii, & fiduciæ.

§. 16. Cum hoc officio connexum est *officium regium*, secundum quod Filius DEI suos tuetur adversus hostes, & gratiis beat in Ecclesia, & plenissime aliquando liberabit ab omni malo, bono vero quounque in æternum beabit. Probatur ex Joh. III. 16. ubi credentes dicuntur non perituri esse, nempe in suis

suis peccatis, in morte, inferno. Sub temptationibus carnis, & mundi, & insidiis satanæ; sed habituri vitam æternam, quæ compendium est omnium bonorum. Et Joh. V.24. ubi non venturi esse dicuntur in judicium, sed ex morte, hostium ultimo 1. Cor.XV.26. penetraturi in vitam æternam.

§. 17. Prædicatum propositionis negativæ §. 9. formatæ est: non judicatur. Joh. III.18. Et: in judicium non venit. Verbum simplex est: κρίνειν, judicare; Et interdum sumitur pro composito: καὶ λανθάνειν condemnare, ut Rom. XIV. 3. non edens edenrem μὴ κρίνεται ne judicet, i. e. ne contemnet. Joh. XII.47. Christus ait, se non venisse (ἰάτος κέρας) ut judicaret, i.e. condemnaret mundum: Hanc enim esse significationem verbi, patet ex opposito: ἡρακλεῖον, ut salvarem: Salvationi enim condemnatio opponitur. Atque hoc sensu vocabulum κρίνειν judicare, his quidem in locis sumitur. Joh. II.18. V.24. Nam in priore loco judicatus esse dicitur ille, qui non credit: Qui autem non credit, condemnabitur. Marc. XVI. 16. Jūdicari igitur est condemnari. Qui credit, non perit, sed habet vitam æternam: Joh. III. 16. quare, qui non credit, is perit, nec habet vitam æternam: i. e. judicatur, seu condemnatur. Deus misit Filium suum, non ut mundum, in quem misit, judicaret, sed ut mundus per ipsum salvaretur. Johan. cap. III.17. In quibus verbis judicare & salvare sibi invicem opponuntur: judicare igitur est condemnare. In posteriore dicto Joh. V. 24. eadem fundamenta sunt. Iudicio enim subordinatur mors, & opponitur vita. Adjudicatur igitur morti, qui in judicium venit; Et contra, qui in judicium non venit; morti non adjudicatur, sed vita.

§. 18. Artiipiunt explicationem hanc Pontificii, ut declinent vim argumenti, quod nostrates ex his verbis faciunt adversus purgatorium, & hoc est: Qui credit in Christum, non judicatur, nec venit in judicium. E. nec in purgatorium: Regerunt enim illi: N. C. non venit in judicium. E. nec in purgatorium; ratio, quod judicium intelligatur condemnatorium, quale purgatorium non est, utpote in quo homo non condemnetur. Sed vanum est effugium. Etiam si enim purgatorium, juxta Pontificios, non sit condemnatio consummata & perfecta, qualis est in inferno; Est tamen inchoata, & quodammodo imperfecta, quæ

quæ à consummatâ non differt specie , sed gradu solum . Quis quis condemnatur in carcerem ad dies decem , & que condemnatur , quod speciem actus attinet , ac ille , qui ad perpetuos carcere condamnatur . vid . Cham . Panstrat . t . 3 . de purg . l . XXVI . c . 26 . § . 15 . seqq . Diictum Christi fideles absolvit ab omni iudicio . E . etiam à iudicio purgatorii , si quod tale esset .

§ . 19 . Complectitur autem iudicium istud non actum solum condemnationis , sed etiam connexa . Patet ex Joh . III . 19 . ubi hæc leguntur verba : *Hoc autem est iudicium , quod lux venerit in mundum , & homines plus tenebras , quam lucem dilexerint , operibus ipsorum malis existentibus .* In quibus verbis iudicium denotat causam meritoriam iudicii seu condemnationis : dicitur enim esse contemptus lucis , qui est incredulitas & impietas . Propter incredulitatem mundus iudicatur . seu condemnatur ? Joh . XVI . 9 . Causæ meritoriae connexa est formalis , quæ pluribus actibus absolvitur , citatione , accusatione , examinatione , manifestatione , convictione , confusione , objurgatione , sententiæ latrone , &c . executione . Confer Luc . cap . XVI . 1 . seqq . Math . XVIII . 13 . seqq . c . XXV . 24 . seqq . 41 . seq . Dn . D . Glass . Rhet . sacr . § . 19 . p . m . 1057 . sub finem : Neque habemus causam cur Joh . X . 24 . negemus in iudicio omnes istos hactenus enumeratos actus intelligi : Qui non iudicatur , neq ; injudicium venit , is etiam non citatur , nec accusatur , nec examinatur , nec convincitur , nec confunditur , nec objurgatur , neque condemnatur , neque punitur . Observamus hoc adversus Vossium disp . Theol . XIV . thes . 4 . pag . 203 , qui distinguit inter κρίσιν sumptam generatim , & οὐκεποχίκην ; dicens : nempe κρίσις nunc generatim notat iudicij actum : nunc οὐκεποχίκης accipitur pro sola condemnatione ; ut hoc loco . Nostra sententia generatim h . l . sumitur , & κατ' ἐξοχὴν quidem significat condemnationem , non tamen exclusivè ; sed inclusivè , connotans reliquos actus , qui condemnationi connexi , & analogi sunt .

§ . 20 . Quæ ut ulterius illustrentur & confirmantur , adducenda sunt ea scripturæ dicta , quæ in eadem materia occupantur . Rom . VIII . 1 . negatur ullum κατάκριτα esse in iis , qui sunt in Christo Iesu . Si igitur nulla est fidelium condemnatione , quæ est materia , vel finis iudicij condemnatorii , E . nec actus aliquis

antecedaneus , & formalis erit, cui fideles obnoxii sunt; confirmatur ex vers. 2. Ubi docetur, quod lex spiritus, i.e. Evangelium, quod obedientiam & iustitiam Christi revelat, & offert, & confert, fidelem reddat liberum à jure peccati, & mortis. Ubicunque enim legis dominum, & peccatum non est, ibi nec est accusatio, examinatio, propalatio, convictio, confusio, objurgatio de admisso peccato: Ex vers. 33. 34. ubi interrogat Apostolus: *Qui intentabat crimina adversus electos Dei?* *Deus est, qui justificat.* *Quis ille, qui condemnat?* *Christus est, qui mortuus est;* &c. Conjunguntur accusatio, & condemnatio, tanquam actus connexi, & negatur de electis, & fidelibus, quod ullum timere necesse habeant. Cum Deus hominem ad tribunal suum citat, ibique accusari sinit, convinci, confundi, & confusum objurgat; tum meminit peccatorum ipsius; At peccatorum nostrorum, qui fideles sumus, DEUS non amplius vult recordari. Jes. XLIII. 25. Jer. XXXI. 34. Ezech. XVIII. 22. Cum Deus hominem, propter peccata sua in judicio sistit, tum peccata ipsius in conspectu habet. Psalm. XC. 9. At fidelium peccata post tertium suum projicit. Jes. XXXVIII. 17. E. propter ea hominem fidelem in judicium non vocat. Confer Dn. D. Gerh. Loc. de judic. extr. §. 63. seqq.

§. 21. Sequitur hinc, quod nec peccata electorum in extremo judicio sint publicanda. Nam Deus peccatorum nostrorum non amplius recordabitur. Jes. XLIII. 25. utpote quæ post tergum suum rejecit. c. XXXVIII. 17. Et delevit ut sol nubem. c. XLIV. 22. Probatur ex nostro proposito textu. Johan. V. 24. Credens dicitur *transiisse à morte in vitam*: Liberatus igitur est à morte; si à morte. E. etiam à peccato, cuius stipendum mors est. Rom. VI. ult. si à peccato. E. etiam ab actibus, qui circa peccatum versantur, judicialibus, ut sunt, quos diximus: accusatio, seu delatio, citatio, manifestatio, &c. Sublato enim subjecto, tollitur adjunctum, vel actio, circa subjectum, vel objectum occupari solita.

§. 22. Non insuper habendum est etiam tempus vocabuli xp̄iverus: *judicatur, seu condemnatur.* Præsentis illud quidem temporis est, & ad literam significatur, quod in præsenti non judicetur credens; In hoc vero tempore non ita præcise inhaeren-

hærendum est, ut non etiam ad futurum extendatur, hoc sensu: quicunque credit, ille non solum nunc non condemnatur, seu in judicium condemnatorium venit, sed nec in futurum, die nimis extremo. *Ratio* sumitur à fide, ubique illa est, vel perseveranter fuit, ibi est effectus ejus, nempe liberatio à peccato, ita Dei accusatione & maledictione legis, & condemnatione: Perseveranter autem fuit penes electos, utpote quos in errorem finaliter induci, impossibile est. Matth. XXIV. 24. Quare & fructus ejus consequetur eos, nempe, ut non pereant, sed habeant vitam æternam. Qui perseveraverit, credendo nimis usq; ad finem, salvus erit. Matth. X. 22. c. XXIV. 13. In his dictis salus adscribitur ei, qui ad finem usq; vita suæ, vel seculi, perseveraverit: salus autem non solum in spe, sed etiam in re; non solum nunc, sed etiam tunc; Nullum enim tempus excipitur. Quisquis habet vitam æternam, & à morte in vitam transit, is habet istam, & transit intuitu suæ fidei, qua in Jesum Christum credit, vel credebat. Johān. III. 18. V. 24. Jam vero, qui in die extremo non judicabuntur, habebunt vitam æternam, & transiverunt à morte in vitam; E habebunt hanc felicitatem ex sua fide. Atque ex hoc fundamento factum esse, credo, quod Hab. II. 4. Roman. I. 17. Gal. III. 11. Heb. X. 38. de justo & credente dicatur in futuro: οὐδὲν, ζήσεται, vivet, scil. non solum de præsenti, in regno gratia, sed etiam de futuro, in regno gloria. Liceat etiam præteritum referre: hoc sensu: qui credit, ab æterno non est destinatus ad judicium condemnatorium. Sequitur ex opposito: qui non credit, jam judicatus est, nempe in decreto reprobationis, quod factum est ab æterno, quando incredulitas, & finalis quidem, prævidebatur. Atque hoc sensu accipio, quod ait Vossius I. c. p. 203. Sermo est (Christo) de ordinatione decretoque divino; ac merito condemnationis. Decretum enim factum est ab æterno. Eph. I. 4. Etsi Christus illud ipsum in tempore revelavit. vers. 9. seqq.

§. 23. Cogitari posset etiam de hoc, annon vocabulum xp̄istus de habitu, vel statu commode accipi posset, hoc sensu: Qui credit non judicatur: i.e. iudicio condemnatorio non est obnoxius; non est in eo statu, in quo reus sit condemnationis: quo sensu Roman. cap. VIII. 1. Paulus ait, in justificatis

*κατάκριμον, Nullam esse damnationem, seu reatum, cuius gratia homo condemnationi esset obnoxius. Neque obstat, quod de actu verbum illud loquatur; Nam apud Hebræos verba actum significantia nonnunquam accipiuntur κατέπεισαν, vel κατέξιν, seu non effecti e semper, sed quandoque habitualiter, ut loquitur, & exemplis illustrat, Dn. D. Glas. gram. fact. canon. XXI, de verb. §. 289. & canon. XXIV. §. 307. Ita h. l. non judicari est non judicabilem esse, non condemnabilem, sublatu scilicet reatu peccati, &c. in die extremo, ipso peccato. Congruit explicatio hæc cum tempore, de quo §. præced. verba fecimus: Habitus enim est omnium temporum & momentorum. Bene D. Jacob. Andreae (allegatus à D. Osiandro not. marg. ad Joh. III. 18.) scribit ad l. c. *DEVS igitur pro inexhausta sua bonitate, & clementia, ante seculi fundamenta in filio salvandos elegit, cum hominem peccaturum videret; ut jam certo qui credit, dicere possit, se in libro viventium & electum esse.**

§. 24. Hæc tenus disputata est propositæ quæstionis negatio: sequitur II. negationis ratio: Quæ Joh. III. 18. totidem quidem verbis non exprimitur: attamen in opposito consequentium verborum satis manifestè indicatur: *Qui non credit (ita habent consequentia verba) iam judicatus est: quare? quia non credit in nomen unigeniti Filii DEI.* E. qui credit, non judicatur, quia credit in nomen unigeniti Filii DEI. Consequentia justa est, quia scriptura sacra nullam aliam rationem revelavit, & condemnationis quidem, quam infidelitatem; nec salvationis aliam, quam fidem: maxima Christi nota est: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvabitur, qui vero non crediderit, condemnabitur.* Marc. XV. 16. Quare cum adæquatè oppositorum sint opposita consequentia, recte infertur: *Qui non credit, condemnabitur ideo, quia non credit. E. qui credit salvabitur (instrumentaliter) ideo, quia credidit.*

§. 25. Participia, sicut & adjectiva, apud Hebræos & Græcos sæpe sunt causalia, i. e. continent in sese causam, vel rationem prædicati. Et talia participia putamus & statuimus esse πιστεύων credens; Joh. III. 18. & V. 24. Et ἀκούων: audiens: l. c. In negativa res clarissima est, ex voce οὐ, quia, quoniam, quæ sua natura est vel causalis, vel ratiocinativa: Infidelitas igitur con-

condemnationis caussa, vel ratio, vel utrumque est: Dicimus nos, utrumque esse, & caussam, non solum meritoriam, quatenus peccatum est, sed etiam formalem, in quantum formaliter & immediate respuit caussas & media salutis; Et rationem, quia medium terminum præbet, ex quo prædicatum, & conclusio tanquam consequens infertur. In affirmativa eadem locum habent: Affirmativa est: Qui crediderit in nomen unigeniti Filii Dei, non condemnabitur, nempe ideo, quia credit. Dicimus, fidem esse caussam & rationem istius absolutionis, & salvationis; Caussam, non quidem meritoriam, ut est infidelitas condemnationis; Nam fides h. l. non consideratur ut opus; attamen organicam seu instrumentalem, per quam homo apprehendit gratiam Dei & meritum Christi; Et rationem, ex qua absolutio & salvatio validissimè inferri possit, tanquam consequens & effectus ex suo antecedente & causa.

§. 26. Probatur, & confirmatur hæc nostra assertio 1. ex illis *scriptura* locis, in quibus fidei in abstracto adscribuntur justificatio, & salvatio. Rom. III. 28. Apostolus credit, hominem τισει δικαιοδοξη fidei justificari, c. IV. §. non operanti, credenti autem in eum, qui justificat impium, λογίζεται ή τισις αὐτῷ εἰς δικαιούντων, imputatur fides sua in justitiam. Et quo loco (ut obiter illud observemus) patet, participia interdum saltem, & quidem in hoc justificationis, & salvationis negocio, complecti in se se caussam, vel rationem rei, imo utrumque; Dum enim credenti sua fides imputatur ad justitiam, E. ideo justificatur credens, quia credens est, Abraham creditis DEO, & ipsi imputatum est in justitiam. vers. 3. scil. suum credere, seu sua fides. Eadem ratio est salutis: Nam & hæc fidei in abstracto adscribitur. Eph. II. 8. Gratia ipsius (Christi) εστις Κεροφέροι διὰ τῆς πίσεως salutati per fidem. Matth. IX. 22. ή τισις Κεροφέρος, fides tua salvam te fecit. Salvam non solum corpore, sed & animâ, deletis peccatis, mali istius caussis. Iustus ex písēως ζιοται ex fide vivet: Hab. II. 4. Rom. I. 17. Partim in regno gratiæ, in quo peccata, & poenæ peccatorum intuitu fidei remittuntur. Gal. II. 20. partim in regno gloriæ, in quo homo reportat finem fidei suæ, nempe animæ salutem. 1. Pet. I. 9.

§. 27. II. Ex analogia fidei. Fides unicum illud divinus

tus ordinatum medium & organum est, per quod homo gratiam
DEI, & meritum Salvatoris sui JESU Christi apprehendit,
sibi applicat, & appropriat. Probatur ex Joha. cap. V. vers. 24.
ubi Christus mentionem facit ejus, qui se miserit, i. e. Patris,
sicut ille dilexit genus humanum, & illa sua dilectione impulsus
misit suum ipsius Filium : ita enim respectum hunc explicavit
ipse Christus. Joh. III. 16. Circā hunc patrem, quis actus versa-
tur? Fidei actus; Nam dicit : *πιστεύων* credens & quod sit fide;
Eadem fides est actus, qui etiam circa Dei Flium, Christum, occu-
patus est: Nam & de hoc dicitur : *οὐ πιστεύων* eis *αὐτὸν* credens in
 ipsum. Joh. III. 18. Præter fidem nihil appellat Christus, quod
operosum sit in actu judicii divini, & vitæ æternæ. Utrumque
& affectum Dei patris, & meritum filii, sicut objectum, funda-
mentum, virtus fidei sunt, complexus est Christus in aureolo
Joh. III. 16. Sic DEUS dilexit mundum, ut unigenitum Filiū
suū daret, ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed ha-
beat vitam æternam. Fructus igitur istius amoris divini, & me-
riti Christi, (qui est, non perire, sed habere vitam æternam)
derivatur in mundum per fidem, quæ gratiam istam Dei, & me-
ritum filii apprehendit. Hinc sequitur: ubique deprehen-
ditur liberatio à peccatis, morte, inferno, judicio Dei condem-
natorio; & vice versa, justitia, & vitæ æternæ donatio, ibi præ-
sto est, vel fuit, fides liberati & salvari, tanquam organum gra-
tiaæ divinaæ impetrandaæ, & conservandaæ. Unico scripturæ dicto
hoc probasse sufficiat: Est illud Rom. III. 22. 23. 24. 25. in hæc
verba conceptum: *Iustitia DEI per fidem IESV Christi* (venit)
in omnes, & super omnes credentes: Non enim est discriminē; Omnes
enim peccaverunt, & destituuntur gloria DEI: *justificati gratis e-
jus gratia, per redempcionem, qua est in Christo Iesu:* quem prepo-
suit DEVS propitiatorium, per fidem in sanguine ejus, ad demon-
strationem *justitia ejus, per remissionem ante commissorum pec-
catorum.* Sermo est de justitia Dei, nempe ea, quæ coram Deo
valet, & consistit in remissione peccatorum ante factorum: Hanc
habent homines non ex se (utpote peccatores, & per peccata de-
stituti imagine Dei) sed ex Deo; non ex suis meritis; sed ex me-
rito Christi, qui ipsos redemit; dum sanguinem suum pro pec-
catoribus fudit, & obtulit justitiaæ divinaæ placandæ: Hujus san-
guinis

guinis & meriti vis, nempe Dei propitiatio & reconciliatio, quo medio derivatur in hominem? *dia της πίστεως περι fidem*: ubi E. Deus placatur, ibi præsto sit fides necesse est; Et ubi actus Dei, qua placati, deprehenduntur, ibi præsupponenda est fides in eo, cui propitius est: Adeoq; & in eo, qui in judicium non venit.

§. 28. Quæ hactenus disputata sunt prolixè, contrahamus in argumenta, ut concludamus id, quod in quæstione est, nempe hoc: *Electorum ergo peccata in die extremo non publicabuntur.* Esto autem hoc argumentum nostrum: Quicunque non judicabuntur in die extremo, illorum nec peccata in illo die publicabuntur: Electi non judicabuntur in die extremo: E. nec electorum peccata publicabuntur in die extremo. Conclusio est *διπλή δέξια*, id quod demonstrandum erat. *Major* per se clara est: Sublato enim fine rei, qui h. l. est judicatio, etiam actiones propter finem suscipienda tolluntur; Talis est publicatio peccatorum, utpote quæ eo fine sit, ut secundum ea judicium institutatur. Sin mavis judicium facere genus, vel totum, publicationem autem speciem, seu actum formalē, valebit consequentia; à sublatione generis, vel totius, ad sublationem speciei, seu actuum formalium, totum illud constituentium: nempe, à sublatione judicii totius, ad sublationem etiam publicationis peccatorum, tanquam actus alicujus formalis. *Minor* hoc prosyllogismo probatur: N. credens venit in judicium. Electi sunt credentes. E. Electi non veniunt in judicium, seu non judicabuntur. Major est Christi; Minor itidem, uti colligitur ex Matth. c. XXIV. 24. & Apostoli Ephes. I. 4. seqq. & Act. XIII. 48.

§. 29. Ex his rationibus patet, quod meritum illi beneficio divino substernamus, nempe meritum unius Filii Dei; cuius gratia fit, ut electorum peccata in judicio divino non sint publicanda: Atque ita diversissima sententia nostra est à sententia eorum Pontificiorum, qui B. Mariam virginem, & voluntariò pauperes à judicio extremo eximunt. Hos enim & istam illi eximunt non ideo, quod Deus sua ipsis peccata imputare nolit, intuitu meriti Christi, quod vera illi fide olim appreenderunt, & perseveranter retinuerunt; sed propter intrinsecam sui perfectionem, & inhærentem justitiam propriam, cuius

gratia fiat, ut in judicio non sint comparituri. Hanc nos Evangelici neq; sententiam probamus, neq; rationem allegamus, utpote statuentes, B. Mariam virginem suis quoque peccatis & originali & actualibus laborasse, & beatam evasisse ex gratia Dei, quæ intuitu Iesu Christi, vera ab ipsa fide apprehensi, sua ipsi peccata & supplicia merita non imputarit: Et tantum abest, ut statuamus, illos voluntatio pauperes, quales vulgo sunt in Papatu, intuitu suæ illius paupertatis à judicio divino exemplum iri, ut contra credamus, illos ob opinionem meriti, & cultus de ea conceptam, in judicium condemnationis adductum iri. Non enim salus est, nisi in nomine JESU Christi. Actor, cap. IV. vers. 12.

§. 30. Sententia haec nostra duo habet *extrema*, defecatum, & excessum. In defectu peccant Pontificii, statuentes, quod in judicium non venturi sint 1. Maria virgo, utpote immunis ab omni peccato. 2. Voluntarii pauperes. 3. Infantes non baptizati. Alios autem fideles esse in judicium venturos. In excessu illi, qui statuunt, omnes electos & fideles esse judicandos, ita ut ipsorum peccata manifestanda, illique rationem propterea sint reddituri. Cum defectu nobis nunc quidem res non erit, utpote quod extra scopum nostrum sit: sed cum excessu, & quidem non adversus omnes, sed unicum Gerardum Johannem vossium, & ejus disputat. XIV. part. 1. thes. 4. de judicio extremo: Et quidem ejus *materia*, quam statuit fore *omnes omnium bonorum malorumque hominum actus, tum bonos, tum malos.*

§. 31. Hujus expendenda sunt I. sententia. II. argumenta. I. *Sententia*, quæ colligitur partim ex dictis, quæ allegat; partim ex testimoniosis patrum; quæ pro se se adducit, partim ex antithesi, quam format. Inter alia dicta allegat etiam dictum, Matth. XII. 36. dicens: *Sane etiam justorum peccata reuelanda ac discutienda esse. satis docet scriptura, cum dicit Matth. XII. 36. Omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii: In dictis Patrum laudat etiam verba Augustini ex c. 4. medit. Ecce coram tot millibus populorum nudabuntur omnes iniquitates meæ, tot agminibus Angelorum patrebunt universa scelera mea, non solum actuum, sed etiam cogitationum,*

tionum, simulque locutionum. In antithesi notat Lombardum lib. IV. dist. XLIII. Cujus verba ita sonant: *Si queritur: utrum peccata, qua fecerunt electi, prodeant tunc in notitiam omnium, si-
cuit mala damnatorum omnibus erunt nota, non legi hoc expres-
sum in scriptura; Vnde non irritationabiliter putari potest, pec-
cata hic per paenitentiam tecla, & delecta, illic etiam regi alii, a-
lia vero cunctis populari.* Huic sententiæ, tanquam suæ con-
trarie, contradicit Vossius, & fundamenta ejus subruere al-
laborat.

§. 32. Ex allegatis dictis patet *Sententia Vossii*, quod
hæc sit: *Electorum peccata, in regno gratia ipsis iam olim remis-
sa, in judicio extremo ita publicabuntur, & manifestabuntur, ut
rationem propterea illi sint reddituri, eamque in conspectu Ange-
lorum & omnium hominum.* Atq; ita sententia ejus etiam bonorum
hominum actus non boni solum, sed etiam malis erunt materia judicii,
si non condemnationis, saltem discussionis, examinationis,
redargutionis. Contraria est nostra sententia, nempe hæc:
*Peccata fidelium & electorum, ipsis iam olim remissa, non addu-
centur in judicium extremum, eo fine, ut rationem eorum DEO
reddant, manifestentur omnibus, & ipsi propterea confun-
dantur.*

§. 33. Argumenta Vossii pro ista sua sententia alia sunt
desumpta ex S. literis, alia ex dictis Patrum & nonnullorum
scholasticorum. 1. Ex S. literis allegat (1.) Eccles. XII. vers. ult.
*Omne opus DEVIS adducet in judicium, quod erit super omni occul-
to, sive bonum, sive malum.* (2.) Matth. XII. 36. *Omne verbum
otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in
die judicii.* Cui addi potest, quod Ambrosium ait adducere. (3.)
Matth. X. 26. *Nihil est opertum, quod non revelabitur.* (4.) Rom.
XIV. 10. *Omnes stabimus ante Tribunal Christi.* & (5.) vers. 12,
Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet DEO. & (6.) 2.
Cor. V. 10. *Omnes nos comparere oportet coram tribunali Christi,*
ut unusquisque reportet, que in corpore fecerit, congruenter ad id,
quod fecerit, vel bonum, vel malum. (7.) 1. Cor. IV. 5. ne ante
tempus quicquam judicate, usque dum venerit Dominus, qui &
illustraturus est occulta tenebrarum, & manifesta faciet consilia
cordium. (8.) Apoc. XX. 12. *Et vidi mortuos, magnos & pusil-*

los, stantes in conspectu Dei, & libri aperti sunt: Et alius liber aperitus est, qui est vita: judicatique sunt mortui, ex iis, que scripta erant in libru, secundum opera ipsorum. Hactenus dicta scripturæ à Vossio objecta.

§. 34. R. Ad 1. ipse Vossius fatetur, non deesse, qui loqui eum (Ecclesiasten) malint de judicio in hac vita, quo per inadvertitiam aliter commissa, tandem à Deo deteguntur: Atque ita argumentum abluderet à statu controversiæ, qui non est de judicio hujus, sed alterius vitæ. Loquatur autem dictum de judicio extremo, nobis tamen non obest: Nec enim Ecclesiastes dicit: sive bonum, sive malum electorum; sed sive bonum, sive malum; bonum nempe electorum; malum vero reproborum: Et peccatores coguoscunt in conspectu suo sua delicta; & justi manifeste videbunt semina iustitia sua, ad qualem eos perduxerunt finem: ait Origenes homil. IX. in diversi, idque congruit processu judicii extremi Matth. XXV 34. seqq. ordine descripto. Juxta eum in judicium quidem adducentur, & bona & mala; sed bona solum electorum, mala solum reproborum. Sicut igitur reproborum fides temporaria, vel bona opera, aliquando & aliquandiu praestita, non publicabuntur, aut in memoriam revocabuntur tum, sed plane oblivioni tradentur, eo quod in illis non perseverant; sic vice versa electorum peccata quondam commissa non publicabuntur, aut in memoriam revocabuntur, sed oblivioni tradentur, ideo quod in illis non perseverant, sed acta poenitentia, & praestita fide finali, veniam eorum à Deo impenetrant. Ezech. III. 20. 21. XVIII. 21. 22.

R. ad 2.

§. 35. Ad (2.) dictum est legale, quod non ferit iustos, utpote à lege accusante, arguente, maledicente libertatos, Rom. VIII. 2. sed injustos, 2. Tim. I. 9. quales sunt quorum corda malo thesauro sunt referta, Matth. XII. 35. Ut inde verba etiam otiosa egrediantur, quorum rationem propterea illi ipsi mali homines in extremo judicio reddituri sunt.

R. ad 3.

§. 36. Ad (3.) Nihil utique est, quod non revelabitur, sed distributivè; Nil nimirum sceleris & injustitiae ab impiis adversus pios & innocentes commissi; nihil etiā innocentiae & justitiae priorum, ut aliquid suppressum erit, quod in apricum non proferendū sit. Continent igitur verba ista Christi partim commina-

minationem adversus impios, quod ipsorum clandestina aduersus prius consilia, machinationes, injuriæ, persecutiones, in lucem sint emersura, dignis afficienda poenitentia: Vice versa consolationem pro priis, quod ipsorum innocentia, & justitia aliquando revelanda sit, & dignis praemiiis afficienda. 2. Thes I. 6. & 7.

§. 37. Ad (4.) abludit à statu controversiæ: Nec enim quæstio est: An electi sint constituti ante tribunal Christi? Utinque hoc in confessio est: sed: An coram tribunali Christi peccata ipsorum, olim remissa, sint publicanda, ita ut rationem propterea sint reddituri? Nec (5.) vers. 12. obstat; Electi enim rationem quidem sunt reddituri pro se; sed non pro suis peccatis, olim perpetratis, verum pro talento bene collocato. Id quod parabolæ Matth. XXV. 19. seqq. clare docet. Servus enim bonus & fidelis, qui quinque talenta acceperat, & bene collocarat, rationem redditurus est, de bene administratis & in lucro positis talentis; Contra piget & malignus servus, qui bene collocare noluit, redditurus est rationem de re male administrata; Dubium nullum est, quin servus ille bonus in re administranda non semper & exesse officium suum fecerit; omnes enim sumus θελοι ἀχρέοι Lyc. XVII. 10. nec est, qui non peccet aliquando. 1. Joh. I. 10. Neque tamen ille ea propter ad rationes vocabitur; vice versa, aliquid boni & malus servus in eo, saltem sibi, videbatur præstissime, quod noluerit periculo commissum talentum exponere; & tamen hujus suæ justitiae fructum plane nullum tulit.

§. 38. Et sic etiam §. ad (6.) Omnes quidem manifestabimur coram tribunali Christi, ut unusquisque accipiat, quæ in corpore fecit, sive bonum, sive malum; sed illi omnes distribuentur in duas classes, unam bonorum, qui bene egerunt olim; alteram malorum, qui male egerunt: qui bene egerunt, reportabunt præmia sua; qui male, supplicia. Matth. XXV. 46. Dicas: Unusquisque reportabit simul & bona & mala, bona pro bonis, mala pro malis. §. Electi igitur tum punientur? damnabuntur? in ignem æternum telegabuntur? Id quidem necesse erit, si secundum mala sua opera judicabuntur; ut propter quod stipendium peccati mors sit: Roman. VI. ult. Hoc

§. ad 4.

§. ad 5.

§. ad 6.

vero ipse Vossius noluerit, quando scribit : *Dolorem in ius (ele-
tis) non habiturum tunc locum, multumque eos gavisuros, quod
ex peccatorum remissione tanta appareat divina clementia magni-
tudo.* Quare manet, distributive etiam hæc verba esse accipien-
da, ut, sicut sunt duæ classes hominum manifestandorum, & ope-
rum hinc bonorum, inde malorum, sic etiam futuræ sint duæ
classes eorum, quæ pro operibus reddentur, altera præmiorum,
pro piis ; altera suppliciorum pro impiis, utraque distincte &
inconfusæ.

R. ad 7.

§. 39. *R. ad (7.) Abludit à statu controversia.* Non e-
nim quæstio est de bonis actionibus, an publicandæ sint in die
extremo ? Sed de malis ; Dictum vero Apostolicum de bonis lo-
quitur ; Nam ait : *επαυτης law unicuique continget ex Deo ; lau-
dem autem accipimus non pro malis, sed pro bonis, nempe pro fi-
de in ministerio præstita.*

R. ad 8.

§. 40. *R. ad (8.) N. C. judicati sunt ex libris secun-
dum opera. E. Electorum peccata revelabuntur ; Ratio, quia
sunt duo libri, alter vitæ, alter mortis ; in libro vitæ scripta sunt
nomina electorum, & tantum eorum, quæ bene geslerunt. i.e.
fides, &c, quæ fidei fructus sunt, bona opera : In libro autem
mortis nomina reproborum, & incredulitas ipsorum, & hujus
consequentia peccata alia : *Prius probatur ex Roman. VIII. 1.*,
ubi εδει καταχριμα nulla condemnatio, vel reatus esse dicitur in
iis, qui sunt in Christo JESU, is vero est liber vitæ, in quo ele-
cti, & scripti, sumus. Ephes. I. 4. *Posteriori* forte nec ipse Vos-
sius negaverit, nisi dicere velit, aliqua reproborum bona o-
pera in libro mortis scripta esse, quorum fructum illi tum refe-
rant: id quod clare reclamaret verbo DEI. Ezech. 3. quo omnes
reproborum, vel impoenitentium justitiæ perpetua oblivione
damnantur.*

§. 41. II. Ex *Patribus* pro se se allegat Vossius Ephræm.
lib. de extremo judicio c. 1, & lib. de poenit. c. 4. Ambrosium in
Psalm. XLIII, tom. IV. p. 568. edit. Basil. 1555. Hieronymum
in Daniel. c. VII. Augustinum c. 4. meditat. Olympiodorum in
c. XII. Ecclesiastæ.

§. 42. *R. I. In genere Patrum de hac materia senten-
tias*

tias ipse Vossius non omnes, nec omnino probat : Ut videre est ex examine instituto de sententiis Laetantii, Hieronymi, Augustini, Gregorii M. Isidori Hispalensis, quorum loca supr. §. 6. citavimus. II. In specie, quod Ephremi scripta concernit, notum est, quod Criticorum Ecclesiasticorum, etiam Pontificiorum, iudicio, in dubium vocentur, utpote quod non respondeant elo-
giis veterum de præstantia scriptorum Ephremi genuinorum : de quo nos in Antiquit. Eccles. sec. IV, artic. I. §. 104. agimus. Sint autem genuina illa Ephremi opera ; non tamen nobis ob-
sunt, quæ de iudicio extremo c. I. habet : dicit quidem : *Futu-
rum est, ut unuquaque nostrum propria facta ac dicta ante incor-
rupti atq; tremendi iudicij tribunal deferas* ; & paulò post : *omnia
ibi manifestanda erunt, quæ unuquaque in occulto & obscuro hic
gesserit.* Sed distributivè hæc ipsum intelligere, verba sequen-
tia clare docent, quando omne hominum genus distribuit in
duas classes ; piorum, & impiorum, quorum illi fructum re-
laturi sint pietatis, hi mercedem impietatis : *Iusti fructum bo-
num & delectabilem proferent, sancti similiter fructum pracla-
rum ac vegetum : Martires fructum gloriosum patientia ex tor-
mentu & paenit suis secum afferent : monachi sanctæ conversa-
tionis sue, continentia, vigiliarum & orationum fructus profe-
rent. Homines autem peccatores, impii, atque profani secum eo
fructu deferen turpisimos, ac marcidos, plenos ignominia, lu-
gu, & ululatu, cum vernis non dormientibus, in igni in extin-
guibili.* In sermone I. de pœnitent. (Hunc enim videtur in-
digitare Vossius) p. 146. loquitur quidem de ratione peccato-
rum in die extremo reddenda, dicens : *Et nos dilectissimi ratio-
nen de his omnibus sumus redditur, tanquam scientes bona, & fa-
cientes mala, hieque contemnentes ibi cruciabimur ; quoniam di-
lectioni DEI, & regno ejus pretulimus terram, & omnia que in ea
sunt.* Sed in his verbis hominem considerat sub lege, & in
statu peccati, secundum meritum peccatorum suorum ; No-
bis vero quæstio est, de homine considerato juxta Evangelium,
sub statu gratiæ, sub quo homo non habet timere futuros
cruciatus.

§. 43. Ambrosi verba nobis non obsunt, quia senten-
tiæ

tiæ nostræ non contradicunt : sunt enim hæc : *Dominus in die judicii illuminaturus asseritur occulta tenebrarum : quia cor uniuscujusque manifestabitur, quod ante occultum erat, soli quidem Christo cognitum, qui sciens judicis sui gratiam, ait: Nihil est occultum, quod non manifestabitur.* Sic ille fol. m. 373. A. Non dicit : *occulta piorum peccata manifestatum iri,* de quibus tamen quæstio est ; sed potius occultas eorum virtutes ; Sicut ipse se mox explicat, dicens: *Sunt autem multa, que proper verecundiam premimus, & ut impleamus cœlestis mandatum, tacito apud nos tenemus affectu, ne videamus in iis, quæ nostra sunt gloriari, & eorum fructum vulgando incipiamus amittere :* Et paulò post: *utrumq[ue] de bonis esse credamus: quia scriptum est: cognoscit Dominus, qui sunt ipsius; suos ergo cognoscit, & eos cognoscit, qui cognoscunt DEVM :* Addit : *Ignorat autemeos, qui ignorant DEVM. Qui enim ignorat, ignorabitur.* Ita igitur cognoscet Christus suorum occulta, quomodo impiorum occulta non cognoscet ; Non cognoscet autem horum occulta, ut probet, & remuneretur : E. suorum occulta ita cognoscet, ut ea probet, & remuneretur, notitia scil. practica ; *Quæ vero sunt ista? certè bene ipsorum facta, non mala: quare & bona ipsorum, non mala, facta manifestabuntur.*

§. 44. Hieronymus perinde, ut Ambrosius, distinxit de revelatione factorum loquitur, quando ad Daniel. c. VII. v. 10. verba : *Judicium sedit, & libri aperti sunt;* Hæc verba apponit. *Conscientia & opera singulorum in utramque partem, vel bona vel mala, omnibus revelantur.* Bonus liber ille est, quem sapientia legimus, liber viventium. Malus liber, qui in accusatoriis tenetur manu : qui est inimicus & vindicta : de quo & in Apocalypsi legimus : accusator fratrum nostrorum. Liber ille terrenus est, de quo & Prophetæ dicit : *in terra scribantur.* Dicit : *Opera singulorum in utramque partem vel bona, vel mala omnibus revelatum iri :* Bona autem unde ? Ex libro vita, in quo nimis nomina electorum scripta sunt ; Mala unde ? Ex malo libro, qui est liber mortis, in quo scripta sunt nomina reproborum. Sicut igitur in libro vita scripta sunt nomina non malorum, sed bonorum ; ita in eodem libro non mala piorum opera, sed bona scripta

scripta sunt , & inde manifestabuntur . Ex malo libro accusabuntur tum , sed qui ? anne electi ? absit : Quis enim accusabit electos DEI ; sed reprobis ; in æternum ignem relegandi . Diabolus accusat quidem electos & fideles , sed dum ad huc sunt in regno gratia , obnoxii suis infirmitatibus ; At nuspiciam scripturatum dicitur , quod coram tribunali Christi etiam in die extremo eosdem sit accusaturus .

§. 45. Augustinus legaliter seipse considerat , quid futurum esset , si DEUS juxta peccata sua secum agere vellet : ira enim sonant ipsius verba : Ecce coravi tot millibus populorum nudabuntur omnes iniquitates meæ , tot agminibus Angelorum patet universa scelera mea , non solum actuum , sed etiam cogitationum , simulque locutionum . IV. medit . Fac , Augustinum supponere , se esse electum , & sentire , quod in die extremo DEUS , in super habita ipsius penitentia , omnia & facta , & cogitata , & dicta eo modo sit publicaturus , ut pateant omnibus & hominibus , & Angelis ; Et ille propterea nunc in tempore adhuc constitutus , doleat , & conteratur , annon statueret Augustinus , cum ignominia & dolore ea publicatumiri ? Quod tamen Vossius non vult , dicens , dolorem in iu non habiturum tunc locum . Evangelicè igitur se Augustinus h. l. non considerat , sed legaliter . i. e. verba ipsius extra controversia statim sunt , qui non est : quod DEUS , si secundum legis rigorem nobiscum agere vellet , peccata publicare posset : sed quod , Evangelicè nobiscum agens , ea non sit revelaturus .

§. 46. Olympiodori verba hæc allegat Vossius : DEVS adducet omne opus humanum in judicium , rationem à nobis exigens eorum , que gesserimus in vita , que etiam facere omiserimus , sive illa bona sint , sive etiam mala . Sine dubio Olymp. loquitur de universo genere humano , quod tribunali Christi sistendum aliquando est , & in sebe complectitur bonos , & malos : Ab his DEUS exiget rationem eorum , quæ in vita gesserunt , vel non gesserunt ; sed quomodo ? An à bonis , seu electis exiget rationem simul bonorum & malorum ? Hoc Olympiodorus non dicit : subjectum de quo loquitur , est universum genus humanum : ab ejus aliqua parte , nempe piis , rationem Deus exiget

bene auctorū; ab aliā parte, nempe impiis, ratinem male auctorū: Hoc vero est, quod ipsi sentimus.

¶ 47. Scholasticorum & Pontificiorum auctoritate, si qui secus statuerent, non moveatur: Quippe qui suae hypothesi faciunt. Statuunt illi quosdam fidelium, & plerosque quidem, ex hac vita cum peccatis, venialibus saltem, & reatu eorundem, discedere, cuius gratia particularia sua singuli subeant judicia, & persolvant pœnas in purgatorio: Cui errori affinis est illa sententia, quæ statuit, peccata electorum in die extremo publicatum & notatum iri: Nos vero, ut statuimus, per fidem fideles in hac vita obtinere remissionem & peccatorum, & pœnarum: ita etiam statuimus, eosdem in iudicio extremo propter illa sua remissa peccata ad rationes non vocatum iri.

Faxit misericordissimus vivorum & mortuorum judex, JESUS Christus, ut inter eos simus, qui coram tribunali ipsius non audiant aliam, quam hanc vocem: *Venite benedicti Patri mei, possidete regnum, quod vobis paratum est à constitutione mundi!* Amen!

¶ Præstantiss. Dn. Resp.
Amico perdilecto.

Quæ Deus electis quondam peccata remisit,
Nesciet ima dies commemorare, mala.
Sic valido percussa fugit nubecula sole,
Et perit, ut delet crimina nostra DEUS.
Hæc tamen ipsa dies suprema, videnda piorum,
Hæc tenus in tenebris abdita, facta dabit;
Ut, velut è chartis citreus micat humor, ab igne
Proditus, à facie sic ea facta DEI,
Factorumque fides, fideique amplissima nostra
Præmia, quæ nunquam terminet ulla dies.

Benev. E.
accipit
Exercitii Praeses.
Ut

UT prius Eois radiis Aurora coruscat,
Quam lumen, Phœbus vibrat in orbe, suum.
Virtutis sunt prima Tuæ hæc dilucula ! plenum
Mox videat lumen Patria, Templa, precor.

In honorem Pereximii Dn. Respondentis
Amici perquam dilecti, scribi.

Nicolaus Kobel, Neroling.

Ad Præcellentem atque Doctissimum
Dnum. Respondentem.

Sa/ ia/ mein Freund / niembhin : der Psalm gebühret dir :
Ich sechre wieder Lufft / und zieh' auff Wind zu Felde.
Versuche zwar Verstand / und alle Kunst alhier ;
Doch schmäct' nach Einfalt mehr / als Klugheit / was ich melde.
Ich keine deinen Fleiß / denke an die Embigkeit !
Davon viel Jahr' und Tag' und spate Nächte sagen /
Die jetzt die That erweist ; die auch schon mehr als heut
Mich machen wie erstaun't : in Scham und Röthe jagen.
Ich denke zwar auff Wort' / und rede / was ich kan ;
So muß die Schranke doch der Schrifte seyn unzerrissen.
So leg' t mich deine Kunst in Band' und Fessel an /
Und heist die schwache Macht der Zungen nichts mehr wissen.
Hilf GODE ! Kompt vors Gericht : du harter Donner du /
Soltu nicht Herzen / die wie Felsen sind erschüttern :
Wo das Gesetz auch schläg' t mit tausend Blitzen zu /
Wem muß vor Angst und Ach nicht Geist und Seel erzittern ?
Darumb / mein Freund / gar gern : den Sieg behalte dir /
Und siehe diese Schrift bis in den Tode zu retten.
Die Sünd ist hingeleg't / vergessen für und für /
O Worze / die vor Tode und Teuffel uns vertreten !

Dieses hat seinem werhesten Freunde
zu Ehren auffsetzen sollen
dessen Opponens

Georg Heinrich Bluhm. SS. Th. S.
Ad

Ad Pereximum atq; Doctissimum Dominum Respondentem.

DUm peccata tegis Sanctorum Fautor Amande,
Quas Tibi donârunt Numina prodis opes.
Talia dum tractas, Te fortem sistis Achillem,
Quem magni faciunt Curia, Templa, Scholæ.
Hinc quoque, ceu par est, cape Prœmia digna labore,
Et Patriæ felix cresce, viresce Tuæ.
Immortale Decus tulit olim dictus Achilles;
Tu pariter vitam non moriturus age,
Quam DEUS Electis mirâ dulcedine plenam
Hic ubi per Christum culpa remissa, dabit.

Gratulabundus scriptor

Joh. Antonius Strælinus, Ratif.

Theologum sat agis descendere, Amice, Cathedram
Teque Virum prætas discutiendo bene.
De factum ratione doces, qua judice coram
Christo est danda bonis, est quoque danda malis.
Hoc, dignâ eximios studiorum laude coronas
Austus, & mentis docta probanda tue.
Infractis Sanctus studiis benedixit Apollo,
Ut Tibi vel Patriæ commoda multa feras.
Ergo Tuis austis merito congratulor, atque
Ex animo precor, ut digna brabea feras.

Hicse paucis
Doctissimo Dno. Respondenti Amico honorando,
& Conterraneo suo per dilecto acquisitæ
multâ industriâ eruditonis specimen
gratulatur.

Georg. Heidenreich, SS. Th. St.

